

maše GLASILO SKUPŠČINE OBČINE LAŠKO

delo

Letnik V. — Laško, marec 1971 — Številka 3 (43)

RAZŠIRJENE OLAJŠAVE ZA KMETE

Na minulem zasedanju je občinska skupščina sprejela prenovljeno in dopolnjeno besedilo novega odloka o prispevkih in davkih občanov občine Laško. Poleg nekaterih dopolnitev in sprememb glede obračunavanja in plačevanja prispevka od obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti je novi odlok zlasti zanimiv za kmete, ker jim prinaša razširjene pravice do posebnih olajšav. Te prihajajo v poštev zlasti, kadar gre za kmete-borce in v vseh tistih primerih, kadar kmetje vlagajo del svojih sredstev za določene investicije v svojem kmetijskem gospodarstvu.

Sicer je takšne posebne olajšave priznaval že dosedanji odlok, vendar so bile te znatno ožje, bolj pogojene in manjše, kakor pa so sedaj uveljavljene z novim odlokom. Kljub temu pa smo bili že pred dvema leti, ko je bil dosedanji odlok sprejet, med prvimi občinami, ki so se preudarno in z jasno opredelitvijo svoje politike do kmetijstva sploh že takrat odločile za takšne posebne olajšave kmetom.

KAJ TOREJ PRINAŠA NOVI ODLOK ZA KMETE?

Pod dosedanjem odloku so imeli pravico do posebne olajšave kmetje, če so vložili sredstva:

- za nabavo goveje pasemske rodovniške živine,
- za intenzivno sadjarsko proizvodnjo in proizvodnjo jagodičevja,
- za intenzivno vrtnarsko proizvodnjo,
- za preusmeritev v pašno-košni sistem vsaj na 70 % obdelovalnih površin ter
- za adaptacijo stanovanjskih prostorov v turistične namene.

Za te namene vložena lastna sredstva so po dosedanjem odloku uživali posebno

olajšavo le kmetje III. in IV. skupine — torej s področij, kjer so proizvodni, ekonomski in prometni pogoji izredno slabi. Po novem odloku se sedaj ta pravica razširja in priznava vsem kmetom brez razlike, ne glede v kateri skupini katastrskih občin imajo svoje zemljišče. Torej tudi za II. skupino, v katero spadata k. o. Laško in k. o. Vrhovc.

Posebna olajšava po dosedanjem odloku se je priznavala za dobo 1 leta v višini 50 % odpisa letnega prispevka, če je šlo za investicijo v vrednosti od 2.000

javnosti, ki jim je kmetijstvo glavni poklic in vlagajo sredstva v preusmeritev gospodarstva in v preureditev stanovanjskih in gospodarskih prostorov v turistične namene NE GLEDE NA VISO OSEBNIH DOHODKOV.

Za sredstva, vložena v preusmeritev gospodarstva, se štejejo sredstva, vložena:

- za graditev in adaptacijo gospodarskih poslopij,
- za nabavo strojev in kmetijske opreme,
- za preusmerjanje gospodarstva na

Za

8. marec

k prazniku žena

iskreno čestitamo!

do 10.000 dinarjev, oziroma v višini 75 % letnega prispevka, če je znašala investicija več kot 10.000 dinarjev.

Po novem odloku bo ta olajšava sedaj znašala pri investiciji od 2.000 do 30.000 dinarjev 75 % letnega prispevka za dobo 1 leta, pri investiciji nad 30.000 dinarjev pa 100 % (celotni predpisani davek) in še to za dobo dveh let.

ZA KATERE NAMENE VLOŽENA SREDSTVA UŽIVAJO OLAJŠAVO?

74. člen republiškega zakona o prispevkih in davkih občanov, na katerega se sklicuje pravkar sprejeti občinski odlok, daje pravico do posebne olajšave tistim zavezancem prispevka od kmetijske de-

živinorejsko proizvodnjo (za vzrejo in pitanje živine, za proizvodnjo mesa in mleka),

- za uvedbo pašno-košnega sistema,
- za izvedbo melioracij,
- za ureditev zemljišč, močvirij in pašnikov, če sredstva za melioracijo vložijo posamezni kmetje.

Olajšava se lahko prizna, če zavezanec vloži za navedene namene sredstva v višini vsaj 50 % katastrskega dohodka od svojih zemljišč, vendar najmanj 2.000 dinarjev. Olajšava po tem členu pripada zavezancu tudi, če skupaj z drugimi zavezanci nabavlja oziroma vlaga sredstva za take namene in če njegova vloga presega poprej navedeni znesek.

Ze iz te primerjave je možno zaključiti, kolikšna prizadevanja tako republike kot občine so izražena v novem besedilu zakona in občinskega odloka za priznanje olajšave kmetom, ki se bodo odločili vložiti sredstva za razširjeno reprodukcijo svojega gospodarstva.

In ne samo to, da se olajšave na predpisani prispevek od kmetijstva povečujejo, tudi področje vlaganja je sedaj širše in domala brez posebnih omejitev.

Za prvo informacijo, razmišljanja in odločitve smo zabeležili le te posebnosti iz odloka. V naslednji številki pa bomo podrobno spregovorili še o postopku za uveljavljanje teh pravic.

Končno ne bo odveč, če še povemo, da se bo od letos dalje kmetom-borcem za udeležbo v NOB z dvojnem številjem izpred 9. septembra 1943 priznavala 30 % (sedaj 25 %) olajšava, kmetom-borcem s priznano dobo v dvojnem trajanju najmanj od 1. januarja 1945 pa 20 % (sedaj 15 %) olajšava.

20 % olajšavo bodo odslej uživali tudi borci za severno mejo iz let 1918/19.

LEV TIČAR

GOZDARJI DOPOLNJUJEJO STATUT

Sredi lanskega leta je izšel v Uradnem listu SRS št. 26-157/70 zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih. Na podlagi tega zakona je Gozdno gospodarstvo Celje že dopolnilo statut in ga dalo v javno razpravo zborom delovnih enot podjetja in zborom kmetov — lastnikov gozdov. Javna razprava je potekala od 4. 12. 1970 do 12. 1. 1971.

Trenutno dela na statutu posebna komisija, ki vsklajuje osnutek s predlaganimi spremembami in predlogi, da bi ga lahko sprejela oba najvišja samoupravna organa podjetja, t. j. centralni Svet kmetov lastnikov gozdov in delavski svet podjetja na skupnem zasedanju.

Samoupravni organi kmetov — lastnikov gozdov v podjetju že poslujejo. Izvoljeni so bili 19/4-1970.

Predvidoma bo statut sprejet v mesecu marcu. Skupno zasedanje obeh najvišjih samoupravnih organov še ni razpisano.

Neposredno za tem bo statut v skladu z novelo zakona o gozdovih ponovno poslan v potrditev skupščinam celjskega gozdno-gospodarskega območja zaradi soglasja.

Po oceni republiškega gozdarskega inšpektorja je Gozdno gospodarstvo Celje v primerjavi z vsemi gozdno-gospodarskimi organizacijami v Sloveniji storilo največ glede uveljavljanja samoupravnih pravic kmetov lastnikov gozdov preko statuta podjetja.

GABERŠEK MARIJA,
dipl. gozd. ing.

Nekateri problemi razorožitve in svetovnega miru

ČETRTO NADALJEVANJE

Najbrž ni treba navajati drugih podatkov, čeprav bi jih še lahko, ker že ti dovolj zgovorno kažejo, da predstavljajo razlike med razvitemi in nerazvitimi dejansko zaskrbljujoč problem. Zato ni čudno, da se sodobni svet vedno bolj ukvarja s temi vprašanji. Prav tako ni čudno, če obravnava te probleme enako kot probleme oborožitve in razorožitve, kajti vedno bolj je jasno, da bo mir v svetu mogoče zagotoviti samo s sočasnimi reševanjem obeh vprašanj.

Sicer pa v današnjem svetu ne gre samo za razlike med razvitimi in nerazvitimi deželami, temveč za razlike med bogatimi in revnimi nasploh. Ta problem poznajo vsi, tudi najbogatejše dežele sveta. V zvezi s tem problemom si pogledjmo nekatere podatke o ZDA.

Po ameriških virih je v tej deželi kar 15 % družin takih, ki imajo pod 3.300 dolarjev letnega dohodka na štiričlansko družino in spadajo zato pod tako imenovano federalno mejo siromaštva. Pa tudi nadaljnjih 7 % družin ni bistveno na boljšem, saj imajo dohodke še zmeraj pod 4.300 dolarjev na leto in tako tudi spadajo med siromašne. Ali drugi podatek. Ministrstvo za trgovino ZDA je objavilo, da je 1964. leta imelo 20 % ameriških družin letni dohodek manjši od 3.000 dolarjev, nadaljnjih 15 % družin pa manjši od 5.000 dolarjev. Torej tudi v ZDA — najbogatejši deželi sveta — živi vsaka četrta družina v siromaštvu ali pa mu je zelo blizu. Zaradi tega ima na drugi strani 5 % najbolj bogatih 20 % narodnega dohodka in obratno: 20 % najsiromašnejših razpolaga le s 5 % narodnega dohodka.

Tako že teh nekaj podatkov kaže, da je tudi v samih ZDA očitna potreba po spremembi politike in preusmeritvi gospodarstva na druga področja. Razni projekti o »veliki družbi« bodo seveda lahko uresničeni samo ob sočasni razorožitvi, ki pa ni mogoča brez nekaterih sprememb v politiki in družbi.

Kot smo torej videli ima problem razorožitve svoje politične in gospodarske vidike, ki pa niso preprosti in lahko rešljivi. Na vsak način bi bilo treba rešiti številne in zelo zapletene probleme, kot so npr. likvidacija vojne »imovine«, ki jo danes cenijo na okrog 2,4 milijarde dolarjev; preusmeritev okrog 80.000 to-

varn, ki proizvajajo danes za vojsko; prekvalifikacija okoli 80 milijonov delavcev, ki kakorkoli delajo sedaj za vojsko; zaposlitev okoli 25 milijonov vojakov in aktivnih vojaških oseb; preusmeritev industrije in delavcev na druga geografska in delovna področja in končno tudi zapolnitev praznine na nacionalnem tržišču, ki bi znašala od 10 do 20 % nacionalnega bruto proizvoda, kolikor ga je sedaj angažiranega za vojne potrebe. Vse to so težki problemi, ki pa niso nerešljivi. Morda so nerešljivi za današnji svet, ko prevladujejo privatni in razni drugi interesi, ne

CVETO KNEZ

bodo pa v prihodnosti. Nesporno pa je, da mora vsak resnejši projekt razorožitve izhajati iz tega, da se hkrati z razorožitvijo izvršijo tudi takšne spremembe v družbi in politiki, ki bodo zagotovile prevladovanje osnovnih interesov vse družbe.

Seveda je treba poudariti, da razorožitev ni enak problem za vse dežele. Dejstvo namreč je, da v razorožitvi ne bi vse države »izgubile« v enaki meri. Zato so tudi odpori zoper razorožitev najmočnejši prav v tistih državah, ki so največ vložile v oborožitev. Da je temu res tako, najbolj potrjuje primer v ZDA, njihova gospodarska moč in sredstva, ki jih porabijo za oborožitev.

Nesporno je, da so ZDA v gospodarskem pogledu zares pravi velikan v primerjavi z drugimi deželami. Njihov bruto narodni dohodek je v letu 1968 znašal kar 807 milijard dolarjev, medtem ko je npr. v Sovjetski zvezi znašal 358, v ZRN 125, v Veliki Britaniji 110, Franciji 104 in na Kitajskem 75 milijard dolarjev. Torej je imelo pet največjih dežel sveta skupaj 35 milijard dolarjev bruto narodnega dohodka manj kot same ZDA. To pa ni vse, kajti večja in za obravnavanje problema razorožitve pomembnejša so nesorazmerja vojaških proračunov za leto 1968. V tem letu so ZDA porabile v vojaške namene skoraj 80 milijard dolarjev, SZ 40, vse članice NATO skupaj z ZDA 102,7 in vse članice Varšavske zveze vključno s SZ 53 milijard dolarjev. Tako je bil v tem letu vojaški proračun ZDA večji od seštevk vseh proračunov ostalih dežel NATO, vseh dežel Varšavske zveze (tudi SZ), Kitajske, Albanije, Japonske, obeh Vietnamov in osem najpomembnejših dežel Bližnjega vzhoda. Ta seštevek je namreč znašal 78,6 milijarde dolarjev, torej manj kot v ZDA. Prav tako so se gibali

izdatki za oborožitev na prebivalca, ki so znašali v ZDA 368 dolarjev, v SZ 140, v ČSSR 125, v Franciji 106, medtem ko so se v vseh drugih deželah NATO in Varšavske zveze gibali od 30 do 90 dolarjev. In še to: *ni treba posebej poudarjati, da je samo vojaški proračun ZDA večji od bruto narodnega dohodka velike večine dežel današnjega sveta.*

Pa si pogledjmo te stvari še z druge plati. V zadnjih 24 letih so ZDA porabile v vojne namene 1.100 milijard dolarjev, pri čemer je bil vsak Američan udeležen v povprečju s 6.000 dolarji. Ta vsota je enaka šestletnemu narodnemu dohodku vseh dežel v razvoju, ki zajemajo več kot 2/3 vsega prebivalstva. No, še bolj kot te absolutne številke, je zanimiv trend izdatkov za oborožitev. Leta 1915 je vojaški proračun ZDA znašal 300 milijonov dolarjev, ali manj kot 1 % bruto narodnega dohodka, leta 1945 že 90 milijard ali 42 % bruto narodnega dohodka in leta 1968, kot smo videli, 80 milijard ali 10 % bruto narodnega dohodka.

Od leta 1929 so proračunski izdatki za oborožitev pa 10-krat, izdatki za oborožitev pa 74-krat. Vojaški izdatki so v tem času sicer narasli po vsem svetu, in to za 47 do 57-krat, kar pa je še vedno veliko manj kot v ZDA. Leta 1941, torej ob vstopu v drugo svetovno vojno, so ZDA imele 400.000 vojakov in 6 vojaških tovarn, ob koncu vojne pa so imele kar 12 milijonov vojakov in več kot 400 specializiranih vojaških tovarn. S takšnim povečanjem števila vojakov, zlasti pa števila v vojni proizvodnji zaposlenih delavcev, so ZDA popolnoma odpravile nezaposlenost, zaradi česar so bile tudi edina država, ki je vojno končala bogatejša, kot jo je začela. Danes imajo ZDA pod orožjem okoli 3 milijone mož in več kot 100 vojaških oporišč po vsem svetu, v vojni industriji pa zaposlujejo okrog 5 milijonov ljudi.

Vse, kar je bilo doslej navedenega, kaže, da so problemi tako oborožitve kot razorožitve v veliki meri koncentrirani pri najmočnejših in najbogatejših deželah sveta, med katerimi so ZDA vsekakor na prvem mestu.

V vseh »močnejših« deželah, predvsem pa v ZDA, je proizvodnja sredstev za vojno že postala v nekem smislu prava »velika industrija«. Tako dela na svetu za vojaške potrebe okrog 80.000 tovarn in okoli 80 milijonov delavcev. V ZDA je na primer za te potrebe angažirano kar 94 % celotne letalske industrije, 61 % ladjedelnitstva, 38 % radioindustrije itd. itd. Ali drugi podatek:

▶▶▶▶▶ (Nadaljevanje na 3. strani)

PROBLEMI RAZOROŽITVE

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

s tovarstno proizvodnjo se v ZDA ukvarja 100 do 500 največjih podjetij. Celotno proizvodnjo prodajo državi in pri tem ustvarjajo 50 do 100% večje profite kot v drugi proizvodnji. To pomeni, da dobiva gospodarstvo z državno intervencijo stalne injekcije, ki znašajo celo 10% narodnega dohodka in so enake vsem investicijam privatnega kapitala na leto. Seveda pa tako proizvodno blago ne gre v potrošnjo, ampak v nepotrošno sfero. Takšna orientacija sicer onemogoča depresije ter daje velike profite in tudi relativno zaposlenost, vendar pa vzdržuje in reproducira obstoječi gospodarski in družbeni sistem.

IV.

Če bi iz vsega povedanega poskušali oblikovati nekaj zaključnih misli, potem bi najbrž morali poudariti predvsem naslednje:

— problematika, ki obstoji v zvezi z oborožitvijo, je izredno velika, med drugim tudi zato, ker spremlja človeški rod ves čas njegovega obstoja;

— vzroki za uporabo nasilja in oboroženih sil leže v družbenih protislovjih, ki se kažejo predvsem v neenakem družbenem položaju razredov in narodov. Prav zato je treba proces razorožitve graditi na reševanju teh problemov, torej na odpravi razlik med bogatimi in siromašnimi, razvitimi in nerazvitimi;

— ob sedanjih raketno-atomskih in ostalih sodobnih orožjih vojna ne more biti več »nadaljevanje politike z drugimi sredstvi«, temveč postaja dejansko negacija vsake politike. Z njo se namreč ne more rešiti noben družbeni problem in z njo se ne morejo pridobiti nikakršne politične in materialne koristi.

Razorožitev je torej pogoj za obstoj človeštva in tudi edini porok mednarodne varnosti ter varnosti vsake dežele posebej. To razorožitev mora in lahko izvede samo mednarodna organizacija, kot je OZN, seveda ob enakopravnem sodelovanju vseh dežel. Osnovni pogoj pa je, da se moč velesil in vojaško političnih blokov nadomesti z močjo in avtoriteto (ne samo vojaško) Združenih narodov.

In na koncu: če je ta članek spodbudil vsaj nekatere bralce Našega dela k razmišljanju o problemih razorožitve in svetovnega miru ter o problemih svetovne organizacije, ki je pravkar proslavljala 25-letnico svojega obstoja, potem trud, ki sem ga vanj vložil ob kompletiranju gradiva na začetku tega sestavka omenjenega seminarja, zlasti pa izvajanja Ivana Franka — Iztoka, ni bil zaman.

KONEC

SKLICANI SO ZBORI VOLIVCEV

Predsednik občinske skupščine je te dni sklical letošnje zборе volivcev, ki bodo v dneh od 7. do 21. marca letos. Pretežni del zborov bo v nedeljo 14. in 21. marca. Vseh zborov bo 17.

Vsak zbor bo vodil po eden odbornik občinske skupščine. Na zborih volivcev bodo občani razpravljali:

- o resoluciji razvoja občine v letu 1971,
- o predlogu proračuna občine Laško za leto 1971,
- o razdelitvi sredstev sklada za financiranje gospodarske in komunalne dejavnosti,
- o delu svoje krajevne skupnosti v minulem letu ter
- o programu krajevne skupnosti za letošnje leto.

Hkrati bodo na teh zborih občani seznanjeni o pripravah in poteku popisa prebivalcev in stanovanj, ki bo 1. aprila 1971.

Zbori volivcev so sklicani za naslednja področja:

SEDEŽ ZBORA VOLIVCEV	Zbor volivcev obsega naselja	ZBOR VOLIVCEV BO		
		dne	ura	kraj
LAŠKO	Laško, Ojstro, Debno	19. 3.	19.	Dom »D. Poženel«
JAGOČE	Jagoče, Brstnik, Rifengozd, Tovstvo, Doblatica, Povšnica	14. 3.	9.	Topole
STRMCA	Strmca, Bukovca, Kuretno, Smihel, Udmat	14. 3.	15.	Gostilna Suhei
REČICA	Rečica, Smohor, Hudajama, Spodnja Rečica, Slivno	14. 3.	9.	Sind. dom Rečica
SEDRAŽ	Sedraž, Belovo, Brezno, Govce, Klenovo, Trnovo, Trnov hrib	14. 3.	9.	Zadružni dom »B. Kidrič«, Sedraž
RIMSKÉ TOPLICE	Rimske Toplice, Ogeče, Sevce, Strensko, Šmarjeta, Senožete, Globoko, Povčeno	14. 3.	9.	Restavracija »Stara pošta« Rimske Toplice
LOKAVEC	Lokavec, Brodnice, Dol, Gračnica, Škofce, Vodiško, Lože, Brstovnica	14. 3.	15.	Gostilna Blatnik
JURKLOŠTER	Mišji dol, Lipni dol, Mrzlo polje, Marijina vas, Blatni vrh, Lahovgraben, Paneče, Polana	21. 3.	9.	Dvorana GG Jurklošter
VRH	Vrh, Gozdec, Kladije, Male Grahovše, Selo, Zigon, Vel. Goreljce, Laška vas	21. 3.	9.	Osnovna šola Vrh
REKA	Reka, Olešče, Padež, Tevče	21. 3.	15.	Osnovna šola Reka
BREZE	Breze, Mačkovec, Mala Breza, Trobni dol, Vel. Grahovše, Curnovec	21. 3.	8.	Osnovna šola Breze
MARIJA GRADEC	Marija Gradec, Plazovje, Radoblje, Modrič, Zabrež, Konec, Lažiše, Gaberno, Harje, Lahomno, Lahomšek, Stopce, Trojno	21. 3.	9.	Gostilna Ana Knez
ZIDANI MOST	Zidani most, Veliko Sirje, Sirje, Obrežje — del, Suhadol	13. 3.	17.	Dom »Svobode«
RADEČE	Radeče, Dobrava, Podkraj, Njivice, Obrežje — del, Zebnik, Jelovo, Močilno	19. 3.	19.	Dom »Svobode«
VRHOVO	Vrhovo, Log, Prapretno, Goreljce, Hotemež, Brunška gora, Rudna vas, Loška gora, Brunk	13. 3.	19.	Gasilski dom
JAGNJENICA	Jagnjenica, Čimerno, Stari dvor	7. 3.	10.	Osnovna šola Jagnjenica
SVIBNO	Svibno, Zagrad, Počakovo	14. 3.	8.	Osnovna šola Svibno

Ker so na dnevnem redu zborov vprašanja, ki zadevajo in zanimajo slehernega občana, pričakujemo, da se jih bodo občani udeležili in na njih s predlogi in pobudami sodelovali v čim večjem številu.

POGOJI KREDITIRANJA ZA KMETE

V preteklem letu smo veliko razpravljali o položaju kmetijstva v naši družbeni skupnosti. Vsi forumi: politični, upravni in strokovni so ugotovljali, da ta gospodarska panoga močno zaostaja za splošnim gospodarskim razvojem Jugoslavije in nikakor ni v stanju, da bi svoje naloge in družbene potrebe zadovoljevala.

Da je takšno stanje resnično, smo vsi doživeli sedaj, ko vidimo, da smo iz močne izvoznice kmetijskega blaga pred nekaj leti postali brez vsega. Uvažamo praktično vse kmetijske pridelke, četudi bi jih še vedno lahko izvažali.

Do takšnih zapletov in pomanjkanja je prišlo v glavnem iz dveh razlogov in sicer zaradi lanske razmeroma slabe letine ter zaradi splošnih razmer v kmetijstvu. Vsa povojna leta se iz kmetij izseljuje najboljša delovna sila, na kmetijah pa ostajajo ostareli ljudje.

Že vsa leta smo v naši zadrugi želeli organizirati sposobne kmete v blagovne specializirane proizvajalce. Vendar večjega uspeha do sedaj nismo imeli, ker kmetje niso imeli zaupanja v novosti.

V zadnjem času se te razmere močno spreminjajo. Zelo veliko je kmetov, ki želijo modernizirati svojo proizvodnjo s tem, da bi uredili hleve, nabavili mehanizacijo, nakupili plemensko živino in podobno.

Za kreditiranje investicij v kmetijstvu zadruga koristi del hranilnih vlog hranilno-kreditne službe. Kmetijska zadruga ima organizirano hra-

nilno-kreditno službo pri upravi zadruge v Laškem.

Pri področnih blagajnah v Rimskih Toplicah in Jurkloštru je ravno tako vpeljana služba vplačil in izplačil, medtem ko v Radečah vodimo posebno enoto hranilnice. Po pravilniku hranilno-kreditne službe lahko kreditiramo kmetijskim proizvajalcem ureditev hlevov, nabavo strojev, nakup plemenske živine, nakup zemlje in še nekaj drugih primerov. Kreditiramo tistim kmetom, ki sklenejo z zadrugo pogodbo o dolgoročnem sodelovanju v proizvodnji ter da začnejo preusmerjati kmetijo v specializirano proizvodnjo.

Kredite odobrava odbor hranilno-kreditne službe. Po pravilniku in obstoječih predpisih lahko zadruga za kreditiranje uporabi največ 40 % hranilnih vlog. Po pravilniku Kreditne banke Celje, podružnice za kmetijstvo, lahko za navedene namene koristimo k vsakemu odobrenemu posojilu še del bančnih sredstev, del mora prispevati vsak posojilojemalec sam.

Sedaj so v veljavi naslednji pogoji:

Kmet dobi posojilo za namene kot navedeno in za dobo do 5 let ter obrestno mero 2—4 %. Obresti do te višine regresira delno Skupščina SRS, delno pa občinska skupščina. Od skupne vsote posojila kmet prispeva 30 % v gotovini, ko jo vloži v HKS zadrugo.

Zadruga odobri posojilo v skupnem znesku in prispeva iz lastnih sredstev 30 %, pri Kreditni banki pa dobi posojilo še v višini 40 %. Odobreno posojilo potem kmet koristi na osnovi računov.

Ti pogoji seveda niso prav ugodni za kmeta, ker mora pripevati 30 % v gotovini, koristi pa brezgotovinsko. Tudi doba vračanja je izredno kratka, vsaj za večja posojila.

V lanskoletnih razpravah je bilo sicer obljubljeno, da bo za nerazvita področja prispevala sredstva republika tako, da bi kmet prispeval le 10 %, zadruga 10 %, banka 40 % in republika 40 %, in to za dobo do 15 let. Zaenkrat s tem sredstvi še ni nič, niti ne vemo, če se bo naše področje smatralo za nerazvito.

Tudi za veljavne, dokaj neugodne pogoje, imamo mnogo več potreb, kot jih lahko odobrimo. Če bi bili pogoji ugodnejši, bi bilo zahtev več. Smatramo, da je skrajni čas, da pomaga družbena skupnost s sredstvi za investicije, ker v nasprotnem primeru ne bomo v kmetijski proizvodnji nikoli napredovali.

NOVAK ing. JOŽE

ZNANI OBRAZI IZ NAŠE SOSESKE

ING. PELKO MATIJA

Kdo ga ne pozna, takšnega, kakršen je bil, je in bo, kadar smo ga srečali, ali če smo stopili v njegovo pisarno in nas je nasmejan šegavo pozdravil z »moj poklon do popka«?

Pri tem je glavo malce nagnil naprej, levico graciozno položil na zaobljeni trebušček, desnico pa sobesedniku prožil v pozdrav. V isti sapi nas je skoraj vedno tudi nasmejan že obsul s kopico vprašanj.

In katera od številnih sobesednic, ki so se oglasile na njegov klic po telefonu in je z druge strani telefonske žice zaslišala živahen moški glas »Zdravo, piškotek« ali »zdravo mušelček«, ni povsem zanesljivo v njem na prvi mah prepoznala, kdo pravzaprav kliče.

To je bil in takšen je ing. PELKO MATIJA, nekdanji direktor Rudnika rjavega premoga v Laškem. Nekdanji direktor, sem zapisal zato, ker

se je v začetku letošnjega leta poslovil od rudnika in za nas neopazno odšel v pokoj. To »skrivnost«, sedaj obešamo na zvon, ko smo z njim sedli za mizo in pokramljali o tem in onem, o dobrem in hudem, o lepem in veselem — o vsem, kar je burilo in sladilo njegovo življenjsko pot od zibelke do upokojitve.

Dvakrat sem trkal na vrata njegovega stanovanja v Rečici 4. Prvič nisem imel sreče. Bil je zdoma — v Celju.

Kakor je njemu lastno, me je z iskričimi očmi, živahen v govoru tudi to pot tovariško sprejel.

In ko sem mu zastavil prvo vprašanje, kdaj in kje je bil rojen ter v kakšnih razmerah in okolju je preživel svojo mladost, se je za hip zamislil... Popravil in zravnal se je na stolu poleg mene, sklenil roke, pogled se mu je umiril in dajal je

videz, da resnično globoko brska po spominu daleč, daleč nazaj... v svoja otroška leta.

Potem so se naenkrat kot plaz usule besede.

GNOJENJE

Da bi imeli od vrta čimveč koristi in veselja, moramo nuditi rastlinam poleg vseh ostalih življenjskih pogojev, tudi dovolj hrane. Hrano sprejemajo rastline s koreninami iz zemlje in z listi iz zraka. Iz zemlje vrvkavajo korenine razne rudninske snovi, ki se v vodi raztopijo. Iz zraka pa črpajo zeleni rastlinski deli, prav posebno pa listi, ogljikovo kislino, ki jo s pomočjo listnega zelenila in svetlobnih žarkov razkrajajo v ogljik in kisik. Iz ogljika, oziroma ogljikove kisline in vode se v procesu asimilacije (usvajanja) po zagonetnih in še nepopolnoma dognanih procesih ustvarja grozdni sladkor, ki se nadalje zgoščuje v škrob, kisik pa se izloča kot plin iz listov. Torej po domače povedano, iz raznih snovi, ki jih sprejemajo rastline iz zemlje, vode in iz zraka, grade rastline svoje telo.

Od vsakega posameznega vrtnarja je torej odvisno, koliko je v zemlji omejenih snovi. Ogljikove kisline je dovolj v zraku. Zemlji pa v glavnem primanjkuje dušika (N), fosforne kisline (P₂O₅), kalijevega oksida (K₂O) in apna (CaO). Da rastlina nemoteno uspeva ter nam daje zadovoljive pridelke, mora biti navedenih snovi dovolj v zemlji. Rastline potrebujejo še naslednje vrvine: klor, žveplo, vodik, aluminij, železo, magnezij itd., vendar teh prvin ponavadi zemlji ne dajamo, ker je teh dovolj v zemlji. Nekateri teh snovi rastlina lahko pogreša, ker jih z drugimi nadomešča.

Ker rastline črpajo leto za letom iz zemlje potrebno hrano, se pojavi v zemlji primanjkljaj vseh tistih snovi, ki jih je v njej v najmanjši meri, to je dušika, kalija, fosforja in apna. Najpriljubnejše bi ravnali, če bi vse te snovi, ki jih vzamemo vsako leto s pridelki zemlji, zopet vrnil v gnojilji. Gnojilja imajo lahko po eno, dve ali pa tudi več različnih hranilnih snovi. Naprimer hlevski gnoj vsebuje vsa v poštev prihajajoča hranila, vendar so ta hranila v bolj razredčenem stanju. Učinek hlevskega gnoja je zato bolj počasen, ker se nje-

gova organska snov počasi razkrajja, to še tembolj, če hlevski gnoj ni zrel. Nobe-nega dvoma ni, da je hlevski gnoj, če je pravilno pripravljen ter, kot temu pravimo, zrel, eno najboljših gnojil za vrt. Hlevski gnoj zemlji ne vrača samo manjkajočih snovi, marveč deluje tudi na neposredno zboljšanje tal, česar ne moremo doseči z nobenim drugim gnojilom. Najvažnejša naloga hlevskega gnoja je, da rahlja in poživlja tla ter do-

VRTNIH

vaja humus. S hlevskim gnojem pridejo v zemljo razne bakterije, ki pospešujejo razkroj organskih snovi. Pri tem razkroju organskih snovi se razvija predvsem ogljikova kislina, ki rahlja in raztaplja rudninske snovi tal, da jih lažje vrvkava rastlinstvo. Kljub vsem prej navedenim dobrim lastnostim hlevskega gnoja, ne moremo ostati samo pri tem gnojenju, ker bi sicer ne dosegali visokih hektarskih donosov, kar pa je naš cilj.

V zadnjem času se je začel uvajati tudi v vrtnarstvu umetni gnoj. Vzrokov za to je več. Eden glavnih je intenzivna vrtnarska proizvodnja in pomanjkanje hlevskega gnoja. Vendar tudi pri tem ne bi smeli v skrajnost. Ne moremo si namreč misliti dobrega vrta, da tega ne bi gnojili s hlevskim gnojem in to vsaj vsako drugo leto po 4 q na ar: še bolje je seveda tako gnojenje vsako leto.

Gnojenje z umetnimi gnojili v vrtnarstvu, zahteva vsaj nekaj znanja, če hočemo, da ne bomo imeli več škode kot koristi. Vedeti moramo, kako umetno gnojilo bomo uporabili za določeno kulturo in koliko ter kdaj. Navedli bomo nekaj primerov iz vrtnarske prakse, koliko hranil posamezne vrtno rastline potrebujejo na 100 m² (na 1 ar). Razpredelnico objavljamo na koncu članka.

V razpredelnici navedene hranilne snovi damo rastlinam z raznimi umetnimi gnojili. Najbolj prikladna bodo tista gnojila, pri katerih so te snovi v topljivi ali vsaj kmalu razkrojni obliki. Fosforno kislino damo zategadelj rastli-

nam v obliki rudninskega superfosfata, kalijev oksid pa v obliki 40% kalijeve soli, dušik pa z enim od dušičnatih gnojil npr. kalkamonsalpeter ali čilski soliter.

Danes že razne tovarne umetnih gnojil posebej pripravljajo specialna gnojila za vrtnarstvo. Te je mogoče dobiti pri vseh prodajalnah kmetijske zadrage v manjših posebej pakiranih količinah.

Tako lahko dobimo NPK 8-8-8 za gnojenje listnate zelenjave, nadalje NPK 7-10-18-1-1 za gojenje gomoljnic in košičastega sadja. NPK 10-10-15 za gnojenje vrtnega jagodičevja (jagode, ribez, kosmulje in maline). Posebni NPK je tudi za gnojenje vrtnic, nageljnove in okrasnega grmičevja in to v koncentraciji 8-11-16. Kdor se neče potruditi ter se vsaj malo podučiti o uporabi umetnih gnojil, stori najboljše, da kupi tako pripravljene nitrofoskale. Uspeh bo viden ter izdatke za umetno gnojilo dobro poplačan. Gnojenje mora biti izvršeno vsaj nekaj dni

RASTLIN

pred setvijo, gnojilo mora biti zakopano ali zagrabljano, da je tako izguba hranilnih snovi čim manjša.

Na 100 m² (1 ar)

Rastlina	Fosforne kisline	kalijevega oksida	dušika kg
kapusnice	0,85	2,00	0,80
gomoljne rastline	0,50	0,80	0,30
stročnice			
(grah in fižol)	0,34	0,80	0,20
solata	0,17	0,40	0,30
čebula in česen	0,50	1,00	0,60
špargelj	0,25	1,00	0,46
paradižnik	0,85	1,20	0,80
jagode	0,50	0,40	0,40

MILOŠ VERSEC

»Kot sin učiteljske družine sem »pokukal« na svet pred dobrimi 62 leti v Toplicah pri Zagorju. Tam sem tudi preživel svoja prva in brezskrbna otroška leta.«

Komaj se je zavedel sebe, je že izbruhnila prva svetovna vojna. Oče je moral na fronto, družina, v kateri je doraščal mali Matic, pa je preživljala vojni čas v pomanjkanju, vseskozi pa ob slabi hrani. V šolskih klopeh je začel trgati hlače najprej v topliški šoli, pa še na realki v Ljubljani. Za inženirja rudarstva je diplomiral leta 1938 na Tehniški fakulteti v Ljubljani.

Kot mladi inženir se je prvič zaposlil v Rudniku črnega premoga Rtanj v Srbiji. Od tod ga je leta 1939 pot zanesla v rudnik Trbovlje. Kot obratni inženir Vzhodnega obrata je tam spoznal svojo sedanjo življenjsko družico, hčerko delavskega zastopnika Križnika Filipa, ki je bil decembra 1941 ustreljen zaradi sodelovanja z OF. Na Vzhodnem obratu je potem delal vse do odhoda v partizane, ko mu je Marjetka Hribarjeva, poročena Vresk vzpostavila vezo. Kot borec v Kamniško-zasavskem odredu in v Šlandrovi bri-

gadi, potem pa kot starešina inženirskega tečaja Podoficirske šole v Rečici ob Savinji, se je v hajki konec decembra 1944 skupaj z drugimi borci odreda umaknil v Revirje.

Toda že 3. januarja 1945 ponoči so Nemci pri Cestnikovi hiši v Lenartu pod Planino napadli odred in ga obkolili. V tem spopadu, ko je bil odred razbit, je zgubil tisto noč zvezo s svojo edinico. Zato se je naslednji dan zatekel v Jaklinovo hišo, kjer je našel borko Marjeto Vreskovo. Vendar ni minilo niti deset minut, ko je že bila hiša obkoljena od pol kompanije nemških vojakov.

»Še danes se živo spominjam tega dogodka« — pripoveduje ing. Pelko — »in vidim Marjeto, kako je tisti hip, ko se spoznala, da smo padli švabom v past, udarila po steklu in skočila skozi okno na plano...«

Rezko so odjeknili rafali v hrib. »Na lastne oči sem še videl, kako se je Marjetka opotekla, padla in obležala mrtva... V tem so nemški vojaki že stopili v hišo. »Hände hoch!«, je zavpil prvi in že smo bili skup.«

Do vseh podrobnosti obujeni spomin na ta dogodek, ga je kakor takrat, tudi sedaj, ko ga je podoživel, prevzel. Potem so se mišice na obrazu umirile in utihnil je, kakor da se mu je še misel za hip ustavila.

Po osvoboditvi se je spet zaposlil pri Rudniku Trbovlje in Zagorje, poleti 1949 pa je prišel v Laško in prevzel vodstvo rudnika. Vedel je, da je to rudnik z izredno težkimi delovnimi pogoji. Ni in ni pa si znal predstavljati, da so premogovni skladi tu tanki kakor »suhe gliste«, je rekel, ko je bil do takrat vajen debelejših premogovnih plasti.

Čeprav je iskal in našel vsjo oporo pri sodelavcih, predvsem pri obratovodjih, tudi sam ni zamudil nobene prilike in mu ni bilo žal časa, da ne bi spremljal dela in življenja v rudniku do podrobnosti.

In kakšni problemi so bili pri tem najbolj pogosto v ospredju?

»Teh ni bilo malo«, je nadaljeval. »Delovni pogoji so bili zaradi arhitektonike vseskozi izredno težki. Premogovni sloji so bili strmi, pa tudi voda in močni hribinski pritiski so bili naši stalni spremljevalci (Nadaljevanje na naslednji strani)

PRAVICE KUPCA PRI NAKUPU IZDELKOV

ALI O GARANCIJSKI ODGOVORNOSTI PRODAJALCEV

Ker kupci največkrat niso seznanjeni s pravicami, ki jih imajo pri nakupu industrijskega blaga, pride večkrat do nepotrebnih poti in ne-godovanja, če izdelek ni brezhiben.

Temeljni zakon o blagovnem prometu daje kupcu po določbah 23. člena v primerih, kadar ima izdelek, ki ga je gospodarska organizacija prodala na drobno, pomanjkljivost, pravico, da zahteva zamenjavo kupljenega izdelka z brezhibnim izdelkom ali vračilo plačane kupnine, ali pa zahteva, da prodajalec pomanjkljivost na izdelku odpravi. Teh pravic se kupec lahko poslužuje pri nakupu vseh izdelkov, tudi tistih, ki se dajejo v promet z garancijskim listom. Za izdelke, ki se prodajajo z garancijskim listom, je dolžna gospodarska organizacija, ki je izdelek prodala na drobno, da na kupčevu zahtevo poskrbi v garancijskem roku ob pogojih iz garancijskega lista, da se pomanjkljivosti in okvare odstrani.

Teh pravic se kupec ne more poslužiti, če je pomanjkljivost ali okvara nastala po njegovi krivdi ali če je ob nakupu zanjo vedel.

Kupce bi radi opozorili še na dvoje pri nakupu blaga: na izdelke, ki

ne smejo v promet brez garancijskih listov in na vsebino garancijskega lista.

Brez garancijskega lista in tehničnega navodila ne smejo v promet industrijski izdelki, ki so trajnejši, pri katerih je raba vezana na posebno tehnično lastnost ter način uporabe in vzdrževanja. Taki industrijski izdelki so od radijskega in televizijskega sprejemnika, magnetofona, bojlerja, štedilnika, likalnika, hladilnika, peči na plin in olje, sesalca za prah, pralnega stroja, stroja za pomivanje posode, mešalnika, sokovnika, aparata za britje, striženje in sušenje las, šivalnega in pletilnega stroja, pisalnega in računskega stroja, telefonskega aparata, avtomobila, motornega kolesa, mopeda, kolesa, fotografskega aparata, ur (pri katerih prodajna cena presega 50,00 din), športnega in lovskega orožja, glasbil (pri katerih prodajna cena presega 100,00 din), gum (za vsa vozila), kmetijskih strojev do sobnega pohištva. Navedli smo samo tiste industrijske izdelke, ki jih kupujejo največ občani.

Za te industrijske izdelke mora izdati garancijski list in tehnično navodilo tista delovna organizacija, ki

jih proizvaja, za uvožene pa uvoznik.

Vsak kupec, ki kupuje trajnejši in vrednejši izdelek, naj pred nakupom takega izdelka dobro prebere garancijski list in tehnično navodilo. Z garancijskim listom daje proizvajalec oziroma uvoznik poročilo, da bo izdelek v garancijskem roku brezhibno deloval. Hkrati se obveže, da bo odstranil vse okvare na izdelku, ki bi nastale v garancijskem roku pri normalni uporabi, da bo trpel vse stroške popravila in prevozne stroške v zvezi s tem. Poleg teh obvez mora vsak garancijski list vsebovati še naslednje obvezne podatke:

- rok trajanja garancije,
- seznam servisov in
- če traja v garancijskem roku popravilo izdelka več kot deset dni, računano od dneva, ko je bila prijavljena okvara, da se garancijski rok podaljša za toliko, kolikor dni je trajalo popravilo. Garancijski list lahko vsebuje še druge podatke in obveze, ki po zakonu niso obvezne, da so na njem, obvezne pa so za tistega, ki je tak garancijski list izdal.

RUDI PODBREGAR

ING. PELKO MATIJA

pri delu. Predvsem pa so bile zaloge premoga skope. Zato je bila naša stalna metoda dela odkrivanje novih slojev. Pri vsem tem smo morali stalno bdeti še nad finančnim ravnovesjem rudnika. Sploh se v premogovništvu pojavljajo v določenih časovnih ciklih 4 do 6 let kritična obdobja.

Spominjam se primera — menda je to bilo leta 1963 — ko smo bili dobesedno zatrpani s 17.000 tonami premogovega prahu, ne da bi ga mogli kjerkoli spraviti na trg in prodati. Potem pa, kot bi trenil, so se pojavili kupci — predvsem Termoelektrarni Trbovlje in Brčstanica, ki sta v kratkem izpraznili naša skladišča, pa še in še bi ga lahko prodali, če bi ga imeli še dvakrat toliko.

Ob tem se je nenavadno razvnel. Vsak gib njegovih rok je ob tem pripovedovanju posebej prepričeval poslovno uspešnost ob tako nenad-

ni konjunkturi. Preko obraza se mu je razlil občutek brezmejnega notranjega zadovoljstva, kakor da bi bil ta uspeh izpred tolikih let pravzaprav uspeh današnjega dne.

Čeprav še poln moči — tudi z vidom, ki ga je pred leti resno zapuščal, nima več težav — se je vendar odločil za upokožitev, ker meni, da je »odpikal« svoje in je torej čas, da se umakne mlajšim. Pa tudi bodoča usmeritev rudnika terja ljudi, ki se bodo s temi problemi spoprijeli še z večjo zavzetostjo, kakor bi se lahko on, ki je bil — kakor sam pravi — »navajen živeti ves čas le s premogom«.

Njegov konjiček sedaj, ko je »spregel«, so jeziki, predvsem francoščina in nemščina s prevajanjem, zlasti pa so mu pri srcu ptički, ki jih vneta krmi.

In kakšno posebno prijateljsvo je sklenil z njimi. O tem sem se prepričal, ko me je pospremil do

izpred hiše. Po grmovnicah, vejah smrek in mlade tise, ki jo je pred 15 leti s skromno odrezano vejico od tisočletne tise v Solčavi na čudežen način presadil v svoj vrt, so se spreletavale sinitiče.

»Cip, cip, cip«, jim je zaklical in iztegnil desnico z odprto dlanjo, na kateri je imel nasekljane orehce. In že je priletela prva in odnesla zaloga. »Cip, cip« še enkrat in vedno bliže so vzletavale še druge, mu sedale na roko in jemale poslastico. Obraz mu je žarel od zadovoljstva.

Čeprav je bil rahlo meglen in mrzel zimski dan, mi je vendar bilo toplo pri srcu. Dvakrat toplo: ker sem z njim delil občutek zadovoljstva nad tako pristnim prijateljstvom s krilatimi stanovalci iz njegove soseske, ki mu sedaj, ko ima več časa za nje, krajšajo čas. Še posebej toplo pa mi je bilo, da sem ob kavi, ki jo je pripravil in sam z njo postregel, pokramljal z njim in mu potem za slovo zaželel, da bi tako šegav in veder, kakor ga vsi poznamo, še dolgo vrsto let užival med nami zasluženi pokoj.

LEV TIČAR

PRAVICE IN DOLŽNOSTI OBČANOV V UPRAVNEM POSTOPKU

TRETJE NADALJEVANJE

Ce je rok določen po dnevih, se ne vsteje dan vročitve, temveč se vzame za začetek roka prvi naslednji dan. Rok, ki je določen po mesecih oziroma po letih, se konča s pretekom tistega dneva v mesecu oziroma letu, ki se po svoji številki ujema z dnem, ko je bilo komu kaj vročeno. Če tega dneva v zadnjem mesecu ni, se konča rok zadnji dan v tem mesecu.

Začetka in teka rokov ne ovirajo nedelje in državni prazniki. Če je zadnji dan roka nedelja ali državni praznik ali kakšen drug dan, ko se pri organu, pri katerem teče postopek, po predpisih ne dela, se izteče

VRNITEV V PREJŠNJE STANJE

Ce je stranka iz opravičenih razlogov zamudila kakšno dejanje postopka in ga ne more več opraviti, lahko zaprosi organ, da dovoli vrnitev v prejšnje stanje.

Vrnitev v prejšnje stanje se dovoli stranki tudi tedaj, če je iz nevednosti ali zaradi očitne pomote pravočasno vlogo poslala po pošti ali pa jo neposredno izročila nepristojnemu organu, pristojni organ pa te vloge ni prejel pravočasno.

Stranki, ki je po očitni pomoti prekoračila rok, pa je pristojni organ vlogo vendarle prejel v treh dneh po izteku roka, lahko dovoli vrnitev v prejšnje stanje, če bi stranka zaradi zamude zamudila kakšno pravico.

Vrnitev v prejšnje stanje je pravno sredstvo, ki omogoča stranki, da odvrne škodljive posledice opustitve nekega dejanja v postopku, do katere je prišlo iz opravičenih razlogov. Odvrtitev škodljivih posledic se doseže s tem, da se postopek, če je vrnitev dovoljena, vrne v stanje, v katerem je bil pred opustitvijo.

Stranka mora v predlogu za vrnitev v prejšnje stanje navesti okoliščine, zaradi katerih ni mogla pravočasno opraviti zamujenega dejanja in te okoliščine vsaj verjetno izkazati. Predlog za vrnitev v prejšnje

STROŠKI POSTOPKA

Stroški, ki nastanejo v upravnem postopku, so lahko:

- splošni stroški postopka,
- posebni izdatki,
- osebni stroški strank.

Splošni stroški postopka so stroški, ki nimajo neposredne zveze s konkretno upravno stvarjo, kot npr. osebni dohodki, za vzdrževanje uradnih prostorov, za papir in pisarniške potrebščine itd.

Te stroške trpi državni organ.

rok s pretekem prvega naslednjega delavnika.

Vloga je je vložena pravočasno, če prispe k organu, ki mu jo je bilo treba izročiti, preden izteče rok.

Ce se pošlje vloga po pošti priporočeno ali brzojavno, se dan oddaje na pošto šteje za dan izročitve organu, na katerega je vloga naslovljena. Za osebe, ki so v vojaški enoti, se šteje dan, ko izročijo vlogo vojaški enoti, za dan izročitve organu, na katerega je vloga naslovljena.

Za osebe, ki jim je vzeta prostost, se šteje dan, ko izročijo vlogo upravi zavoda, v katerem so, za dan izročitve organu, na katerega je vloga naslovljena.

stanje se ne more opreti na tako okoliščino, ki jo je organ že ocenil kot nezadosten vzrok za podaljšanje roka ali za preložitev obravnave. Če se predlaga vrnitev v prejšnje stanje zato, ker je stranka zamudila vložiti kakšno vlogo, mora predlogu priložiti tudi to vlogo.

Predlog za vrnitev v prejšnje stanje se poda v osmih dneh, računano od dneva, ko je prenehal vzrok, ki je povzročil zamudo, če je stranka šele pozneje zvedela za zamudo, pa od dneva, ko je za to zvedela. Po treh mesecih od dneva zamude se ne more več predlagati vrnitve v prejšnje stanje.

Predlog za vrnitev v prejšnje stanje se vložijo pri organu, pri katerem bi bilo treba opraviti zamujeno dejanje.

Zoper sklep, s katerim se dovoli vrnitev v prejšnje stanje, ni pritožbe. Zoper sklep, s katerim se zavrne predlog za vrnitev v prejšnje stanje, je dovoljena posebna pritožba le tedaj, če je izdal sklep organ prve stopnje.

Ce se dovoli vrnitev v prejšnje stanje, se postopek vrne v tisto stanje, v katerem je bil pred zamudo in se razveljavijo vse odločbe in sklepi, ki jih je organ izdal v zvezi z zamudo.

Posebni izdatki državnega organa so stroški, ki so v zvezi s konkretno upravno zadevo. Med te stroške štejejo stroški za lokalni ogled, za prične, za honorarje izvedencev in tolmačev, za uradne objave in podobno. Te stroške trpi praviloma stranka, ki je v svojo korist zahtevala postopek, ali stranka, ki se v njeno korist vodi postopek.

Ce se uvede postopek v prid stranke in se pri tem že vnaprej ve, da

bo postopek povzročil posebne stroške (za ogled, za izvedence, za prihod prič in podobno), se stranki lahko naloži, da položi poseben znesek za kritje teh stroškov (zavaro vanje stroškov). Če stranka tega zneska ne položi, lahko organ, ki vodi postopek, opusti izvajanje določenih dokazov ali ustavi postopek, razen če bi ga bilo treba nadaljevati zaradi javne koristi.

Ce tisti, ki sodelujejo v postopku po lastni krivdi ali iz objestnosti povzroči stroške postopka ali določenega opravila med postopkom (neopravičen izostanek, zaradi katerega se je morala preložiti razprava ali se ni mogel opraviti ogled), trpi te stroške sam. Če nastopa v postopku več strank, se stroški, ki bi jih morale plačati, sorazmerno porazdelijo. Če se stranke poravnajo, plača vsaka stranka svoje stroške, kolikor se v poravnavi ne dogovorijo drugače.

Osebni stroški strank so stroški za prihod, za zamudo časa, za pooblaščenca ali zastopnike — odvvetnika itd. Te stroške trpi sama stranka.

Uradnim osebam se določi višina stroškov po veljavnih predpisih. Stroški za priče, izvedence, tolmače itd., pa se določijo na podlagi republiškega zakona o povračilu stroškov pričam, izvedencem in tolmačem v upravnem postopku.

Plačilo stroškov se praviloma naloži obenem z odločbo, ki jo izda organ v glavni stvari. Lahko pa se plačilo stroškov naloži tudi s posebnim sklepom. Zoper odmero se lahko pritožijo tudi priče in izvedenci, kakor tudi tisti, ki morajo plačati stroške.

Organ, ki vodi postopek, lahko oprosti stranko plačila vseh stroškov ali dela stroškov, če spozna, da jih ta ne more plačati brez škode za nujno preživljanje samega sebe in svoje družine. Sklep o tem izda organ na predlog stranke na podlagi potrjena o njenem premoženjskem stanju, potrdilo izda pristojni občinski upravni organ.

Oprostitev plačila stroškov velja za takse, izdatke organa, ki vodi postopek, kot so potni stroški uradnih oseb, izdatki za priče, izvedence, tolmače, ogled, oglase ipd., ter za položitev varščine za stroške. Oprostitev plačila stroškov se nanaša na izdatke organa, ki vodi postopek in na takse, ne pa na povračilo opravičenih stroškov nasproti stranki. Te stroške mora plačati stranka, ne glede na svoje premoženjsko stanje.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)

naše delo ?

JANEZ KRSTNIK VALVASOR IN LAŠKI ŠPITAL (12)

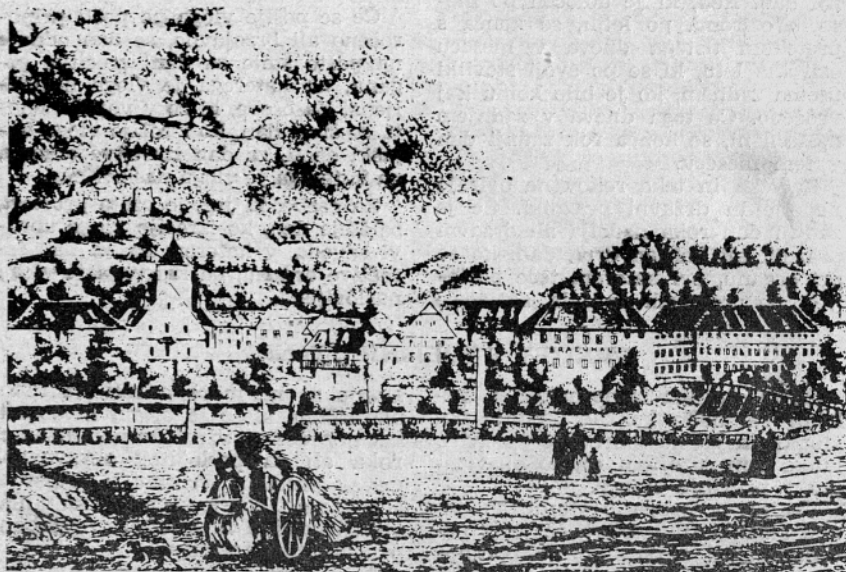
IZ PREJŠNJE STEVILKE:

POSLOPJE VALVASORJEVEGA SPITALA JE KUPIL LETA 1817 NA DRAŽBI JOHANN STEINMETZ, KI JE V CELJU VARIL PIVO. POZNEJE SO SE LASTNIKI VEČKRAT MENJAVALI. MED NJIMI JE POSEBNO VAŽEN FRANČ GEYER, KI JE KUPIL ZGRADBO NOVEGA SPITALA LETA 1825 IN V NJEJ ZACEL VARITI PIVO NA OBRTNISKI NAČIN.

OD GEYERJA JE KUPILA STAVBO ROBBINA UHLICH. TA JE NADALJEVALA S PIVOVARNIŠKO TRADICIJO. PO POŽARU 1840 JE GUSTAV ADOLF UHLICH STAVBO PREZIDAL IN TAKO SE POVEČAL PROIZVODNJO PIVA.

V pivnici je bilo pod Avstro-Ogrsko več slovenskih prireditelj, ker v Laškem tedaj ni bilo na razpolago dovolj prostora za takšne zabave (edino dvorana v sedanjem gostišču »Hum« je bila večja). Poslopje je od tedaj dalje namenjeno gostinstvu in na prejšnji špital nihče več ne pomisli. V stari Jugoslaviji je lastnik Ignacij Trop (v letih 1936—38 je bil celo mestni župan) k restavraciji dodal tudi hotelske sobe in od tedaj do danes nosi zgradba naziv »Hotel Savinja«. Kljub številnim prezidavam je stavba obdržala osnovo, ki jo ima že od Valvasorja.

Poglejmo še, kaj je bilo z Valvasorjevo ustanovo. V poročilu o hudem požaru v Laškem 28. aprila 1840, ki je uničil 60 hiš, imamo za beleženo, da sta med 6 sobami, ki so pri tem zgorele, bili tudi dve špitalski oskrbovanki. Verjetno zaradi starosti in bolezni nista mogli tako hitro bežati kot ostali tržani, zato so ju zajeli plameni. Laška gosposčina, ki je Valvasorjevo ustanovo

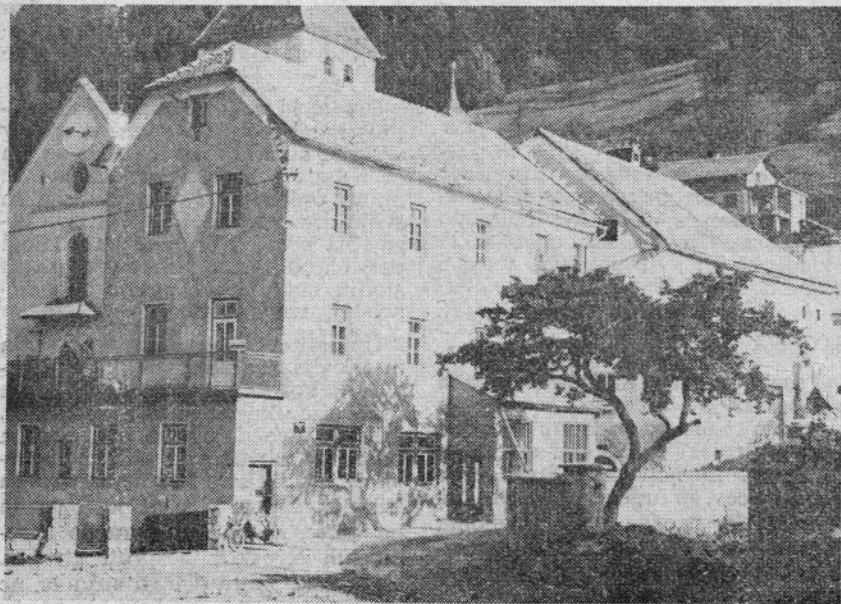

NA SLIKI LASKEGA, STARI OKROG 120 LET, STA SPITALSKA CERKEV IN VALVASORJEV SPITAL ZE PREZIDANA. NOVA STAVBA NOSI NAPIS BRAUHAUS (PIVOVARNA)

vo upravljala, je po zemljiški odveti (danes bi rekli: po agrarni reformi) prenehala obstajati. Ob likvidaciji 1855 je gosposčina prenesla Valvasorjev fond na ubožni sklad nadzupnije Laško. Tedaj je imela Val-

vasorjeva ustanova 29.000 goldinarjev premoženja. Nadzupnijski urad je to premoženje leta 1880 prenesel na laško občino, ki je upravljala ta fond do propada Avstro-Ogrske leta 1918, ko je avstrijski denar izgubil veljavo. Tedaj so tudi prenehale v nadzupnijski cerkvi molitve za Valvasorja in maše za barona Moscona.

Špitalskim oskrbovancem pa se ni bilo treba potikati po raznih hišah. Laška občina jim je že v prejšnjem stoletju dala na razpolago posebno hišo pod kaplanijo, ki je bila občinska last (danes otroški vrtec) in v tej hiši (imenovali so jo ubožnica ali »ubožna hiša«) so se nastanili v nadstropjih uživalci Valvasorjeve ustanove, v pritličju pa so imeli svoje prostore gasilci, dokler niso dobili 1938 lastnega doma. Od kar je občina prevzela upravljanje Valvasorjevega fonda, je imenovala enega izmed meščanov, ki je nosil naziv »ubožni oče«, da je skrbel za oskrbovance. Tudi v stari Jugoslaviji, ko od Valvasorjevega fonda ni nič več ostalo, sta občina in »ubožni oče« še nadalje skrbel za reveže, ki so bili nastanjeni v ubožnici. Ob večjih praznikih so te ubožce obiskovali laški meščani in jim prinašali darove. Starejši prebivalci La- (Nadaljevanje na naslednji strani)

VZGOJNOVARSTVENI DOM V LAŠKEM — NEKDANJA UBOŽNICA

DVE LETI SKLADA ZA ŠTIPENDIJE

Ko smo se pred leti pogovarjali o ustanovitvi sklada za štipendije, smo želeli upoštevati zahteve in težnje študentskih oziroma mladinskih organizacij:

- doseči enotno štipendijsko politiko v občini;
- zagotoviti vsem kandidatom enake pravice in možnosti pri natečaju za štipendije;
- omogočiti študij nadarjenim in socialno šibkim;
- vsaj delno zagotoviti delovnim organizacijam, ki so se pogodbeno vezale s skladom, potrebne strokovne kadre.

S prvimi razpisi se je porajala bojazn, da bo več prijav kot razpisanih štipendij in da bo upravni odbor sklada moral marsikaterega upravičenega prosilca odkloniti. Vendar je bilo ravno obratno.

Oglejmo si, kako sta uspela razpisa v letu 1976:

PRVI NATEČAJ — 3. 6. 1970

- a) visoke šole:
 - 1 štipendija na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo — oddelek za tekstilno tehnologijo
 - 1 štipendija na fakulteti za strojništvo
 - 1 štipendija na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in za geodezijo
 - 1 štipendija na biotehnični fakulteti — lesni oddelek
 - 1 štipendija na visoki šoli za telesno vzgojo
- b) višje šole:
 - 1 štipendija na pedagoški akademiji — oddelek za glasbo
 - 1 štipendija na višji konfeksijski šoli
 - 1 štipendija na višji upravni šoli — statistični oddelek

c) srednje šole:

- 1 štipendija na tehniški tekstilni šoli — tkalska smer
 - 1 štipendija na srednjetehtniški šoli — gradbeni odsek
 - 1 štipendija na srednji tehniški šoli — lesni oddelek
 - 1 štipendija na vzgojiteljski srednji šoli
 - 3 štipendije na gimnaziji
 - d) 2 štipendiji na kateri koli višji ali visoki šoli.
- Razpisanih je bilo torej 17 štipendij, prijavilo pa se je 18 kandidatov. Od teh je razpisne pogoje izpolnjevalo le 7 kandidatov, 3 kandidati pa so štipendijo odklonili. V tem razpisnem roku smo lahko podelili štipendije kandidatom za naslednje šole:

- 1 štipendijo na visoki šoli za telesno vzgojo,
- 2 štipendiji na gimnaziji
- 1 štipendijo na pedagoški akademiji — oddelek za zgodovino — likovni pouk.

DRUGI NATEČAJ — 8. 9. 1970

- a) visoke šole:
 - 2 štipendiji na ekonomski fakulteti

- 1 štipendija na pravni fakulteti
 - 1 štipendija na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo
 - 1 štipendija na biotehnični fakulteti — lesni oddelek
 - 1 štipendija na fakulteti za strojništvo;
 - b) višje šole:
 - 1 štipendijo na višji tehniški tekstilni šoli
 - 1 štipendija na pedagoški akademiji — oddelek za glasbo
 - c) srednje šole:
 - 1 štipendija na srednje tehniški šoli — gradbeni oddelek
 - 1 štipendija na srednje tehniški šoli — strojni oddelek
 - 1 štipendija na srednje tehniški šoli — lesni oddelek
 - 1 štipendija na srednje tehniški tekstilni šoli — konfeksijska smer.
- V drugem natečaju je bilo razpisano 12 štipendij, prošnja pa je vložilo 8 kandidatov. Razpisne pogoje so izpolnjevali le 4 kandidati, od teh pa je 1 kandidat štipendijo odklonil.

V drugem razpisu smo lahko podelili le štipendije kandidatom za naslednje šole:

- 1 štipendijo na višji tehniški šoli
- 1 štipendijo na pedagoški akademiji — oddelek za glasbo
- 1 štipendijo na srednji tehniški šoli — strojni oddelek.

V dveh letih delovanja sklada za štipendije smo v 4 natečajih razpisali ca. 50 štipendij, podelili pa smo jih lahko le 21 prošilcem. Zato s takim izidom razpisov ne moremo biti zadovoljni, še posebej, če imamo v vidu potrebe podjetij za strokovnimi kadri ter socialno strukturo študentov in dijakov po šolah. Kje so torej vzroki za tako neuspele razpise?

Morda v naslednjem:

— kljub javnim razpisom so bili občani še premalo ali nepravčasno obveščeni — posebno v okoliških krajih;

— panoge, ki jih razpisujemo (potrebe naših podjetij), mladim niso interesantne;

— razpisani pogoji so bili prestrogi (odličen in prav dober uspeh) ter previsok cenzus za poprečne dohodka na družinskega člana;

— preveč smo se orientirali le na višje in visoke šole, premalo pa kontaktirali z osnovnimi šolami in iskali med osnovnošolskimi učenci naše bodoče štipendiste;

— nekateri prosilci se pogodbeno raje ne vežejo s štipenditorjem, zato kljub vloženi prošnji štipendijo odklonijo.

Da bi sklad za štipendije opravičil namen, zaradi katerega smo ga ustanovili, bo moral upravni odbor sklada (v bodoče združenih skladov) upoštevati dosedanje izkušnje in ugotovitve, marsikatero formulacije in kriterije v pravilniku korigirati in morda podeljevati več štipendij dijakom srednjih šol, le-te pa pravčasno usmeriti za nadaljnji študij na višjih in visokih šolah.

Valvasor in laški špital

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

škega se gotovo še spominjajo na te zadnje oskrbovance, bilo je okrog 8 žensk.

S prihodom Nemcev leta 1941 se je tudi to končalo. Nemci so ubožnico spremenili v dom Hitlerjeve mladine (Hitlerjugend) in namestili na obeh straneh zgradbe velik znak te organizacije v obliki romba. Po vojni je v tej stavbi nastanjen otroški vrtec. Znaka Hitlerjeve mladine so sicer odstranili, oba okvirja v obliki romba pa sta še ostala, tako da lahko še sedaj vsi tujci, ki so nekdanj živeli pod nacistično oblastjo, spoznajo po tem okvirju, da je bil to nekdanj dom Hitlerjeve mladine.

Več mesecev smo na teh straneh zasledovali življenjsko pot Janeza Krstnika Valvasorja in sledili smo usodi njegove ustanove — špitala skozi več stoletij. Ob zaključku lahko ugotovimo, da je prav, da se bo Laško ob poimenovanju ulic in trgov spomnilo z imenom trga pred nekdanjim špitalom (v prejšnjem stoletju so imenovali ta kraj »na špitali«) tega moža, sicer bogataša in fevdalca, ki pa je od svojega bogastva znal tudi na poseben način vračati sredstva kraju, kjer si je pridobil premoženje.

V nazivu Valvasorjev trg se bomo posredno lahko spomnili tudi slavnega zgodovinarja Janeza Vajkarda Valvasorja. Odslej bo lahko vsakdo,

ki je prebiral te vrstice, z drugačnimi očmi pogledal Valvasorjev nagrobnik na kaplaniji. Škoda, da je nagrobnik izpostavljen vsem vremenskim neprilikam in je v spodnjem delu že izlizan, tako da napis danes ni mogoče več prebrati (ohranjeni so stari prepisi). Po fotografiji izpred 70 let lahko vidimo, koliko škode je v tem času utrpel nagrobnik. Prav bi bilo, ko bi ga s streho obvarovali pred nadaljnjim propadanjem.

Za špital, ki smo ga v teh člankih spoznali, smo lahko ugotovili, da je bila to res bolj ubožnica kot bolnica, saj za čas, ko je še obstajalo špitalsko poslopje, lahko bolj govorimo o bolniški negi kot o zdravljenju. Od Valvasorjevih in Mosconovih časov so se razmere glede zdravstva in starostnega varstva v Laškem precej spremenile. Namesto obrtnika-ranocelika, ki ob previsokem krvnem pritisku pušča kri in uravnava zlomljene ude, imamo že od prejšnjega stoletja dalje prave doktorje medicine in več kot 20 let že tudi Zdravstveni dom. Poleg župnišča raste sedaj tudi nova stavba Doma upokojevencev (o primernosti te lokacije ne mislim tukaj razpravljati), ki bo nadaljeval Valvasorjevo tradicijo starostnega varstva.

Naj bo ta članek obenem tudi pozdrav novemu Domu upokojevencev!

KONEC

STANE KUŽNIK

PRED LETNIMI SKUPŠČINAMI ORGANIZACIJ ZDRUŽENJ BORCEV

Kot vsako leto, bodo tudi letos redne letne skupščine Zdrujenj borcev NOV v naši občini. Vse dosedanje skupščine so bile v decembru in januarju, tj. v času, ko so navadno zelo neugodne vremenske razmere.

Ob dejstvu, da je večina bivših borcev NOV že v letih in da so med njimi tudi vojaški vojni invalidi, da so eni in drugi slabega zdravja, se mi zdi zelo umestno, da je Občinski odbor Zveze združenj borcev NOV na svoji IV. redni seji v decembru 1970 sprejel sklep, da bodo redne let-

1970/71. Mandatna doba je namreč dveletna. Prav tako se na letošnjih skupščinah ne bo volilo delegatov za občinsko skupščino Zveze ZB NOV in kandidatov za občinski in nadzorni odbor ZB NOV, ker so tudi ti bili izvoljeni za dve leti.

Na rednih letnih skupščinah bodo odbori ZB NOV poročali svojim članom o enoletnem delu, skupščine pa bodo to delo ocenile. Zaradi dokaj aktivnega dela odborov pri reševanju problematike borcev in invalidov NOV, kakor tudi o aktivnosti članstva ZB v družbeno-političnih in gospodarskih organizacijah na svojem območju pa bodo skupščine poleg svojih lastnih zadev in problemov prav gotovo načele tudi vrsto problemov in vprašanj, ki so širšega družbenega pomena.

To pričakujemo predvsem zato, ker vemo, da skoraj ni samoupravnega organa, družbeno-politične organizacije ali društva, v katerem ne bi delali člani naše organizacije.

Kot aktivni udeleženci narodno-osvobodilne borbe in revolucije bodo naši člani lahko veliko prispevali v prenašanju izkušenj in tradicij iz

naše NOB v pripravah na splošni ljudski odpor. To je ena osnovnih nalog in dolžnost organizacij ZB NOV kot vsakega njenega člana posebej.

O konkretnih nalogah v pripravah na splošni ljudski odpor bodo razpravljali tudi na rednih letnih skupščinah ZB.

Prepričani smo, da bodo skupščine objektivno ocenile vsa prizadevanja naše družbene skupnosti, ki si prizadeva rešiti še tista odprta vprašanja borcev in invalidov NOV, ki do sedaj niso bila rešena zaradi objektivnih ali subjektivnih razlogov.

IVAN ČERIN

TEJ ŠTEVILKI JE PRILOŽEN

URADNI VESTNIK OBČINE LAŠKO

številka 2/1971

KI PRINAŠA NOVO BESEDILO
ODLOKA O PRISPEVKIH
IN DAVKIH OBČANOV

ne skupščine ZB NOV občine Laško v marcu 1971.

Letošnje redne letne skupščine bodo imele predvsem delovni značaj. Volitev novih odborov ZB NOV letos ne bo, ker so bile le-te po določilih novega Statuta ZZB NOV Jugoslavije na zadnjih skupščinah v letu

GIBANJE PREBIVALSTVA V OBČINI

SMRTI:

- ZAJC Jože, (56), upokojenec, Breze 46;
- PELKO Janez, (57), kmet, Breze 82;
- ZAJC Franc, (61), socialni podpiranec, Breze 20;
- TERBOVC Jožefa, (59), gospodinja, Gabelno 20;
- KLAKOČER Ana, (57), upokojenka, Smihel 1;
- BRELIH Anton, (84), upokojenec, Zebnik 16;
- ZUPANČIČ Rudolf, (41), invalidski upokojenec, Šmatevž 30;
- KLJUČEVSEK Jože, (74), kmet, Jelovo 24;
- BREGAR Rozalija, (84), gospodinja, Vrhovo 52;
- PAVLIČ Anton, (61), krojač, Radeče 154;
- KLINAR Marija, (73), gospodinja, Radeče 17;

»Naše delo« izhaja mesečno — Izdaja Skupščina občine Laško — Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Lev TIGAR — Uredništvo in uprava: Laško 1, telefon 73-045, interna številka 4 in 6 - Cena za posamezno številko 1 din - Ziro račun pri Službi družbenega knjigovodstva, podružnica Laško št. 5071-637-55 — Rokopise, objave in oglase za vsako številko sprejemamo do 15. dne v mesecu — Nenaročenih rokopisov ne vračamo. Tisk in klišejl GP Cetis Celje

STE ŽE PORAVNALI LETOŠNJO NAROČNINO?

ČE NE, POSLUŽITE SE POLOŽNICE, KI JE PRILOŽENA TEJ ŠTEVILKI!

RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE VETERINARSKÉ POSTAJE LAŠKO

ZA MAREC 1971

V marcu 1971 bo dežurna služba Veterinarske postaje Laško poslovala po naslednjem razporedu:

1971	Zivinozdravnik	TELEFONSKA številka
6. 3.— 8. 3.	Dipl. vet. Vahtar Boris, Radeče	(klicati postajo LM Radeče)
13. 3.—15. 3.	Dipl. vet. Kolman Jakob, Laško	73-979
20. 3.—22. 3.	Malenšek dr. Slavko, Laško	73-996
27. 3.—29. 3.	Dipl. vet. Vahtar Boris, Radeče	(klicati postajo LM Radeče)

Dežurstvo v zgoraj navedenih dneh traja od 12. ure prvega dne do 7. ure zjutraj drugega dne.

Dežurni veterinar opravlja umetno osemenjevanje v času dežurstva na poziv lastnika plemenice na določenem mestu.

ZDRAVSTVENI DOM CELJE

RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE

ZA MAREC 1971

V času od 1. do 31. marca 1971 bo dežurna služba zdravnikov za področje Laško in Rimske Toplice (od sobote popoldne do ponedeljka zjutraj tudi za območje Radeče) in k temu spadajoče okolice poslovala po naslednjem razporedu:

1971

Zdravnik

1. 3.— 7. 3.
8. 3.—14. 3.
15. 3.—21. 3.
22. 3.—28. 3.
29. 3.—31. 3.

Pečar dr. Samo
Velikonja dr. Tone
Dolanc dr. Jože
Pečar dr. Samo
Velikonja dr. Tone

Potrebni obiski na domu naj se naročajo pri posameznih zdravnikih do 12. ure. Vsi bolniki in poškodovanci, ki jim je potrebna nujna zdravniška pomoč, naj se javljajo izven rednega delovnega časa dežurnim v ambulanti.